

ANNELI VEHKOO

*SE
KESÄ
PARIISISSA*

Karisto
Hämeenlinna

© Anneli Vehkoo ja Karisto/Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-41064-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Kaikella on tarkoituksensa.

Siis tälläkin.

– Elle est morte la dame?

Lettipäinen pikkutyttö tuijottaa minua kauriin-silmillään. Miksi hän kysyy, olenko kuollut? Ja mitä kieltä tyttö puhuu?

Selän alla on jotain kosteaa ja kovaa kuin kaakeli-lattia. Ohi kulkevista hahmoista tippuu märkiä vesi-pisaroita, pikkutytön vieressä seisoo ruskeatukkainen nainen joka muistuttaa Juliette Binochea. Häikäisevät spottilamput sirisevät paneelikatossa, ovia avataan ja suljetaan. Filmataanko täällä elokuvaa?

Ruskeatukkainen hätistää tytön kauemmas ja kie-raisee paksun froteepyyhkeen ympärilleen aivan kuin tulisi saunasta. Hän kuivaa pyyhkeellä vartalooan ja raottaa huuliaan:

– Tout va bien?

Naisella on ohut korkea ääni, kysymys on nähtä-västi tarkoitettu minulle.

Tout va bien, nainen taitaa puhua ranskaa.

– Tout va bien? Are you all right? ruskeatukkainen toistaa varmuuden vuoksi englanniksi.

Hän vetää talouspaperirullasta arkin ja painelee sillä otsaani.

Are you all right? Älytön kysymys ihmiselle, joka makaa kovalla lattialla vieraassa maassa vieraassa kaupungissa lettipäisten pikkutyttöjen ja Juliette Binochen kaksoisolentojen keskellä, yrittää tulla tajuihinsa ja ymmärtää missä on.

Oliko se taas stressipyörtyminen? Niitä tulee kun elämä käy ilottomaksi, ihminen ei veny loputtomiin.

Käytävältä kuuluu kapeitten vokaalien höystämää nopeatempoista puhetta ja lasten naurua. Reunustalla jököttää penkkejä ja numeroitu kaappirivistö, seinäpiirroksessa epämääräinen ihmishahmo saip-puoi itseään suihkussa ja hyppää seuraavassa kuvassa veteen. Paikan täytyy olla uimahalli.

Ruskeatukkainen auttaa minut ylös ja kysyy taas, onko kaikki hyvin.

Oui, oui, mutisen, vaikka se on suuri valhe. Jos kaikki olisi hyvin, tähän aikaan laittaisin iltapalaa kotona Kalliossa, kuuntelisin Iidan kännykän piri-nää seinän takana ja Eeron kolistelua eteisessä tämän palatessa töistä, suunnittelisin viikonloppumenoja tai tulevia lomiam. Jos kaikki olisi hyvin, elämää voisi vielä suunnitella eikä tarvitsisi seistä tokkurassa vieraassa uimahallissa miettimässä, miten täältä selviää asun-nolle ja miten pukukopin oven saa auki. Oliko kaap-piin avain vai aukeaako se tässä kaupungissa koodilla?

Viidentoista neliömetrin ullakkohuone hengittää hiljaisuutta. Ikkunasta pilkistää Montmartren peltikattoja, televisioantenneja ja Sacré Coeurin kirkko. Rullaverhon muovirenkaat roikkuvat ikkunan-
pielissä, vihreä kokolattiamatto muistuttaa huolellisesti trimmattua nurmikenttää. Keittolevyt on upotettu tilaa säästävasti suihkun ja yöpöydän väliseen koloon, täällä ei ole turhia neliöitä eikä energiasyöpöjä kodinkoneita, ihminen tulee oikeastaan toimeen hyvin vähällä.

Istun pitkään kapealla nunnansängyllä ja pyöritellen tohveleita jalassa kuin sairaalassa. Helsinki-Vantaan lähtöselvityslaput ovat jääneet matkalaukun käsikahvaan, PAR, HEL.

Hel niin kuin hell. Tunnustelen otsaa ja sydämen lyöntitiheyttä. Otsa ei tunnu kuumeiselta ja sydän hakkaa tasaisesti, mutta otan varmuuden vuoksi monivitamiinipillerin ja vahvistavaa merilevää. Paljonko kello on?

Kelloa ei ole, ei rannekelloa eikä kelloradiota, ne on haudattu jonnekin, ehkä vaatteiden alle matkalaukuun tai ehkä ne unohtuivat lähtökiireessä Helsinkiin, hyvä että mikään ei piippaa eikä soi.

Ranskassa ollaan tunti jäljessä Suomen ajasta, muistan ja painan kännykän päälle siltä varalta että Iida sattuu soittamaan. Nousen ylös hitaasti kuin toipilas, joka varoo rajuja ponnistuksia. Sänky natisee kuin aittamajoituksessa, päiväpeitolle jää venemäinen kuoppa.

Keitän kahvit. Keittolevyt kuumenevat hitaasti, paahtunut arabicanuoksu leviää huoneeseen.

Astiahyllyllä on pino lautasia ja vanhanaikaisia posliinimukeja. Kodikkaan mummomukin kahvasta puuttuu pala, sinisten kukkakuvioitten viereen on piirretty nimi Marguerite, huoneessa on ilmeisesti joskus asunut sen niminen nainen.

Marguerite, päivänkakkara, kuin Marguerite Duras ja Rakastaja. Nuoruuden kiihkoa ja tropiikin öitä, hieno kirja, täytyy lukea se uudelleen.

Marguerite-muki on kaunis ja ajan patinoima, juon siitä kahvia kauan, tipoittain aivan kuin kahvi olisi terveyslähteen arvokasta nektaria. Patonki on ehtinyt eilisestä kuivahtaa, leipä maistuu vehnäjauhoilta ja Pariisilta, keveydeltä.

Onneksi on televisio, se rikkoo huoneen luostari-maisen hiljaisuuden. Ruudulla värisee tiheää lumisadetta, kuva hyppii ja pysähtyy tyylikkäästi harmaantuneeseen juontajaan, joka kauppaa kuntolaitteita. Mies

näyttää ikäsyrynnän hyllyttämältä entiseltä televisio-
tähdeltä, hän hymyilee tottuneesti ja osoittelee tiuk-
kaan kokotrikooseen pukeutunutta nuorta naista.
Nainen nostelee matolla käsipainoja verkkaiseen tah-
tiin kuin ryhmän tahdista pudonnut pom-pom-tyttö.

Miehen vasemmassa nimettömässä on sormus.
Muinaiset egyptiläiset uskoivat, että juuri nimettö-
mästä on suora yhteys sydämeen.

Nykyään katson aina onko ihmisellä vihkisormus
vai ei. Harvalla enää on. Ei minullakaan ole, myin
omani Hämeentien kultasepänliikkeeseen päivää
ennen Pariisin-matkaa. Lentokoneessa tuijotin alas-
tonta sormeani ja edessä olevan selkänojan kylttiä:
Life vest under your seat.

Elämässä ei voi vetää pelastusliivejä penkin alta.
Feeniks-lintu ei heti nouse tuhkasta. Vihkisormuk-
seni paikalla hiertää vielä selvä painauma, joka kertoo
että jotain puuttuu ja tulevaisuus on täydellisesti auki.

Rue Sevesten sisäpihalla talonmies Oliveira kyykkii siivoustakissa papiljotit päässä atsalearuukkujen edessä. Hän heittää silmäyksen alaviistosta ja mutisee portugalilaisella aksentilla niukan bonjourin.

Opiskeluaikoina olin viettänyt muutaman vuoden Pariisissa ja oppinut kohteliaan ranskalaisen käytöskulttuurin alkeet, pitämään aina ovea auki takana tulevalle, käyttämään tietyissä tilanteissa samoja fraaseja, välttämään äkäistä äänensävyä ja hymyilemään.

Madame Oliveiran nähdessäni vedän aina suupielet hymyntapaiseen ja säädän äänen sopivan kohteliaalle taajuudelle lausuakseni pakolliset bonjourit, pardonit ja mercit. Talonmies ei silti näytä pitävän siitä että B-rapun ullakkohuoneessa majoilee ulkomaalainen nainen, jonka ikä ei viittaa opiskelijaan eikä vaaleus pienituloiseen maahanmuuttajaan, poikkeamat entisajan piianhuoneitten normaaliasukkaista eivät sovi hänen maailmankuvaansa.

Madamen portugalinranskasta on vaikea saada selvää, sen verran olen ymmärtänyt, että hän haluaisi saada selville mitä talossa teen. Täytyy myöntää, etten tiedä sitä itsekään.

Oliveira siirtelee atsaleapurkkeja ja nyppii kukista kuolleita lehtiä järjestelmällisesti aivan kuin kyseessä olisi taloyhtiön virallinen luottamustehtävä. Kukista pidetään tässä talossa hyvää huolta, paljon parempaa kuin postilaatikoista.

Ala-aulassa riippuu hatara postilaatikkorivi, laatikoihin on raapustettu nimiä maailman kaikilta kuiltamilta. Vasempaan ylälaitaan Dupontien, Koumbien ja Khadrien viereen teippasin omani, Sini Holmi, ei enää Holmi-Järvilehto. Nimi näyttää omituiselta, tuntemattoman naisen nimeltä.

Postiluukku narahtaa auki. Luukussa on kiinteistöväälittäjien ja pizzaketjujen mainoksia, ei muuta. Ei tietenkään. Kuka enää kirjoittaisi kirjeitä, varsinkin ihmiselle joka ottaa virkavapaata ja häipy hetken mielijohteesta muutamaksi kuukaudeksi Pariisiin antamatta kenellekään osoitettaan?

En haluaisi olla Eeron kanssa missään tekemisissä, mutta ajattelen häntä aina ulos mennessäni. Monta kertaa päivässä. Ulkona rapun edessä seisoo kiiltäväkyllinen tummansininen Toyota, samanlainen kuin Eerolla. Auto pysyy aina itsepintaisesti kadulla samassa parkkiruudussa, ikävä kiristää sydänalaa ja hengitys kulkee hitaammin, tavarat voi hävit-

tää mutta ajatuksille ei voi mitään, menneisyys on haamu. Kun viereltä poistuu ihminen jonka kanssa on jakanut kaksikymmentä vuotta, kaikki tiet vievät häneen, menee aikaa ennen kuin oppii unohtamaan. Kahdessakymmenessä vuodessa ehtii nukkua liian monta yötä samassa sängyssä, istua liian monta kertaa vierekkäin autossa ja oppia tuntemaan toisen omi-tuisuudet, jogurttilinnat, vartalon jokaisen luomen ja pikkuvarpaitten asennon, jokainen pusero ja huivi tuoksuu yhteisiltä hetkiltä.

Aina se sama muistopuisto, kuin liima.

Teen pitkän lenkin korttelissa. Pariisissa on heh-keä kesäsää, ilma on selvästi kosteampaa ja valo mai-tomaisempaa kuin kotona. Koronakriisi on siirtänyt maailman uuteen aikaan mutta kaupunki on paikoil-laan, tunnelma on kuin rypistyneessä postikortissa. Eiffel-tornit ja Louvren pyramidit kimmeltävät mat-kamuistoliikkeitten ikkunoissa, tulipunaiset ruusut kukkivat puistikossa itkupajujen alla kuin romantiikan ajan maisemamaalauksissa.

Pitkät portaat vievät Montmartren kukkulalle. Sacré Coeurin kirkko kohoaa kukkulan huipulle suu-rena valkoisena hattarana, muotokuvamaalarit kalas-televat asiakkaita Place du Tertren aukion terasseilla. Virustaistossa on kesätauko, ravintolat ja kahvilat ovat auki, kaduilla kulkee sekalainen seurakunta pai-kallisia, turisteja ja maahanmuuttajia.

On omituista kuljeskella ilman päämäärää, kuin kävelisi liukkaalla jäällä. Kaupunki on täynnä epä-

määräistä kohinaa, olo on orpo kuin lapsena Kajaa-
nissa kun palasin avain kaulassa yksin koulusta kotiin
Sissikadulle.

Minä olen nyt sinkku, markkinoilla kuin kinkku.
Sinkku saa haparoida yksin eteenpäin, ei ole olkapäätä
johon matkalla nojata. Sanaan sinkku mahtuu haas-
teita, kysymysmerkkejä, kaipausta ja pitkiä puheluita
itsenäistyneelle tyttäreille. Sana sinkku tietää loma-
paniikkia, etsimistä, autioita sunnuntaiamuja baari-
kierrosten jälkeen ja Saarioisten kasviskiusausta, jota
näykkii sohvalta seurana vain television uutisankkuri
ja naapurin vauvan itku seinän takana.

Kaikki yksinäiset naiset kaikkien kaupunkien
kaduilla, taas on yksi lisää joukoissa.

Hikikarpalot nousevat otsalle, sydän hakkaa kii-
vaammin, vauhti on huomaamatta kiihtynyt.

Yhtäkkiä maisema muuttuu, Montmartren turisti-
idylli päättyy kuin seinään. Barbèsin siirtolaiskortte-
lin puolella pyykkilinet roikkuvat ikkunoissa, mus-
limit suuntaavat moskeijaan perjantairukoukseen.
Kaduilla kiertelee kaupustelijoita ja kerjäläisiä, maa-
hanmuuttajaperhe raahaa perässään säälittävän lai-
hoja pikkulapsia ja naarmuuntunutta matkalaukkaa,
johon on sullottu koko omaisuus. Afrokampaamoi-
ten ja halal-lihakauppojen yllä roikkuu valoköyn-
nöksiä, joissa lukee jättikirjaimilla BONNE FETE
NATIONALE, kansallispäivä 14. heinäkuuta on
tulossa.

Iäkäs pariskunta ylittää valoköynnöksen alla suo-

jatietä käsi kädessä. He nojaavat toisiinsa ja etenevät varovasti samaa tahtia kuin sukupuuttoon kuolleet dinosaurukset, jotka ovat lävistäneet vuosisadat, elämän takaiskut, houkutukset, aviokriisit ja lasten lähdöt maailmalle. Ehkä pari on kokenut aidon rakkauden tai vain oppinut sietämään toisiaan vaihtoehtojen puutteessa, nyt he kiirehtivät suojatien yli ennen kuin valot vaihtuvat punaiseen, huolehtivat kotiin päästyään beetasalpaajistaan ja verenohentajistaan, keskustelevat lastenlapsistaan ja käyvät parisänkyyn päiväunille turvallisesti vierekkäin.

Tekee mieli puristaa vanhusten kuihtuneita käsiä ja onnitella: hienoa että te jaksoitte loppuun saakka.

Ruskeatukkainen Juliette Binoche on melkein joka päivä uimahallissa samaan aikaan kuin minä. Hänellä on silmiinpistävä punainen uimahattu ja täsmälleen samansävyinen uimapuku, usein uimme matkauintia peräkkäin samalla radalla lähes samaa vauhtia.

Nainen on pienikokoinen ja jäntevä, suunnilleen minun ikäiseni, hän ui määrätietoisesti ja oudon tasaisin vedoin kuin ihminen, joka on löytänyt elämälleen suunnan. Välillä hän kelluu vedessä kuin hylje ja sukeltaa syvälle, veden alla katson hänen sormiaan; ei sormuksia.

Ruskeatukkainen ei ole unohtanut pyörtymiskohdasta ja tiedustelee aina tavattaessa vointiani.

Ei uskoisi että minun kaltaiseni hapannaama innostaa ketään lähestymään varsinkaan Ranskan kaltaisessa hymykalttuurissa, mutta nainen on ilmeisen kontaktinhakuinen, ehkä niitä sosiaalisia ihmisiä jotka ajattelevat ääneen tai haluavat jatkuvasti jakaa mielipiteitään muitten kanssa. Hänen tuntoaistinsa

liikkuu oudoilla taajuuksilla, usein hän valittaa että pukuhuoneessa vetää ja vesi on kylmää vaikka se kuin keitettyä, kaksikymmentäkahdeksanasteista.

Nainen ei vaikuta mitenkään epämiellyttävältä, pikemminkin ystävälliseltä, silti vastaan aina mahdollisimman lyhyesti kun hän kysyy mielipidettäni. Vedenlämmössä ja vedossa ei ole moittimista, sen sijaan voisi valittaa suihkuja joista vesi valuu lattialle väärään suuntaan ja saunan puuttumista, mutta Pariisin uimahalleissa ei ole saunan kaltaisia ylimääräisiä mukavuuksia. Ulkopuolinen vierailija ei muutenkaan viitsi narista pikkusasioista, halliin mennään uimaan eikä ottamaan kantaa puutteisiin, hallissa ihminen on anonyymi, uimalasien ja kireän kuminyssyn alle piiloutunut olio, joka hautoo turvassa veden alla omaa kohtaloaan.

Ratojen merkkiviivat piirtyvät uima-altaan pohjaan, kloorivedessä pyörii suuri videoskriini. Uudessa ajatukset rullaavat edestakaisin samaa vuoristorataa ja palaavat aina samaan pisteeseen: missä vaiheessa rakkaus loppui ja me eksyimme eri teille? Olisiko auttanut jos olisimme menneet pariterapiaan, hankkineet seksilelujä, lojuneet kylpylähotellien porealtaissa tai istuttaneet yhdessä porkkanoita vuokramökin kasvimaille? Voiko avioliittoa todella huoltaa vai onko kestävän liiton edellytys ennen kaikkea se että puolisoitten tarpeet ja halut kohtaavat?

Entinen elämä kiristää uimahatun alla. Se joka joskus olin. Se mitä me joskus olimme, luottavaisia, taval-

liseen mukavaan elämään asettuneita. Alussa rakastuneita ja onnellisia, sitten arkionnellisia, enemmän tai vähemmän tyytyväisiä.

Oli nousuja ja laskuja, niitten välissä pitkiä tasankoja ja toisiinsa puuroutuvia päiviä, Iidan farkkuja lattialla, Sirkka-anopin aina yhtä makeita tiikerikakkuja appivanhempien sunnuntailounailla ja Eeron kärsimätöntä huokailua S-marketin kassalla. Silloin kaipasin vaihtelua ja jotain arkea suurempaa, nyt kaipaan niitä yhteisiä hetkiä.

Harva on osaansa tyytyväinen, elämältä haluaa aina enemmän, tavallisen arjen suuruuden tajuaa vasta sitten kun sen on menettänyt. Aviorakkaus on hämäävä rakkauden laji, se ei säkenöi, se hukkuu tasaiseen arkeen. Kumppani ja jakaminen on paljon. Perheellinen saa ainakin tukea ja tietää suunnilleen, mitä huomenna tapahtuu.

Tai niin sitä luulee. Sitä luulee, että elämä kulkee suunnitelmien mukaan samaa rataa.

Ketään ei voi omistaa. Vaikka toisen sulkee neljän seinän sisälle tämä voi rakastua taloyhtiön huoltomieheen, joka tulee tarkastamaan kylpyhuoneen lattiakosteuden. Mutta silti mieleeni ei ollut koskaan juolahtanut, että meillekin kävisi näin.

Tänään uimahallissa yllättävä yhteentörmäys keskeytti aviomuistelut. Pääni osui altaassa jonkun selkään. Ruskeatukkainen Juliette Binoche venytteli radan päässä jalkojaan. Hän otti uimalasit päästään ja